

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inseti ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

101 številka.

MARIBOR, dne 21. oktobra 1925

Letnik I

Slovenska davčna fronta.

»Narodni Dnevnik« od 14. oktobra poziva k skupnemu solidarnemu boju zoper finančnega ministra, ki je v seji finančnega odbora dne 12. oktobra opravičeval pretirano obdačenje Slovenije s tem, da je Slovenija bogata, da ima vse polno bank, industrij ter velikih podjetij. Da bo ta boj uspešen, je po mnenju »Narodnega Dnevnika« nujno potrebno, da v njem vse slovenske stranke sodelujejo, da se kratkomalo ustvari slovenska davčna fronta.

Ta poziv podpisem z obema rokama, saj je v stvari isto, kar je predlagal naš načelnik dr. Korošec, četudi bi ta enotna fronta imela samo en cilj. Poglejmo pa odkrito resnici v obraz, ugotovimo, kako so nastopale slovenske stranke glede obdačenja Slovenije, kako nastopajo, vprašajmo se, ali bo naš poziv »Narodnega Dnevnika« vsestranskega odziva. Od leta 1921 sem član finančnega odbora, sodeloval sem pri dveh poračunih, nešteti dvajsetih in drugih finančnih zakonih in moram odločno zavriniti trditve, da ni skoraj med njimi (slov. strankami) niti ene, ki ne bi bila sodelovala na visokih davkih. Pribiti moram, da smo zastopniki Jugoslovanskega kluba pri vseh proračunih, dvajsetih in drugih finančnih zakonih nastopali proti preobremenitvi Slovenije, stavili spreminjevalne predloge, glasovali proti, da pa nas druge slovenske stranke niso podpirale, temveč se je vedno našla kaka slovenska stranka, ki je glasovala za vladne predloge, za finančne zakone, s katerimi so se davki še povišali. Resnici na ljubo moram konstatirati, da sta se svojčas edino poslanca dr. Korun in J. Deržič, ko sta bila člana fin. odbora, brigala za interese Slovenije, dočim so poslanci SDS, SKS in Radičeve stranke, najsibodo v vladi ali opoziciji, le tihi opazovalci. Letos smo dobili celo kopo zvišanih davkov, meseca marca sta za to povišanje glasovala poslanca dr. Žerjav in dr. Pivko, meseca julija pa poslanci Pucelj, Kelemina in še dva radičevca, ki sta izvoljena v Sloveniji. Od leta 1923 naprej vodimo borbo v finančnem odboru edino zastopniki Jugoslov. kluba — brez vsake pomoči od drugih slov. strank. Pa ne le, da so druge slovenske stranke stale ob strani, temveč še napadale na naš radi boja zoper nezno bremena, očitala nam demagoštvo, podtikale nečedne namene, da celo tako daleč je šlo slovenski časopisje, da je nam, ki smo edini vodili borbo (dokazi: stvarni govori in predlogi v finančnem odboru in narodni skupščini, članki v časopisju) — očitalo, da smo krivi nezno bremen mi, ne oni, ki so glasovali za proračune, finančne zakone itd. Posledica: davčni vijak je divjal naprej, g. delegat in referenti ozir. predstojniki okr. davčnih oblasti so bili zadovoljni, ker so čutili, da imajo zaslonbo, nekateri davčni uradniki so v smislu pisave nam nasprotnih listov davkoplačevalcem izjavljali, da so teh pretiranih davkov krivi slov. poslanci SLS, Slovenska davčna fronta bi bila že davno potrebna, nemala zasluga »naprednega« časopisja je, da dosedaj ni prišlo do nje, nemala zasluga pa je tudi, da se je naš boj smatral kot neko strankarsko delo, a ne kot zahteve celokupnega slovenskega naroda. Zakaj je letos, ko je SDS morala zapustiti vlado, vso nasprotno časopisje unisono začelo peti drugo pesem, zakaj naenkrat zavzema isto stališče ko mi, bi bilo zanimivo izvedeti. V svojem govoru v fin. odboru dne 12. oktobra sem naglasil solidarnost vseh slovenskih strank in slovenskega časopisja v zadevi obdačenja Slovenije, — namignil sem, da bomo slovenski poslanci enotno postopali, a navzoči poslanec SDS dr. Pivko je molčal, zastopniki Radičevega kluba, v katerem sede 4 zastopniki Slovenije, pa vohče ne prihajajo k sejam finančnega odbora. Pred pozivom »Narodnega Dnevnika« sem v finančnem odboru začel z delom za enoten nastop, slov. časopisje naj vpliva na druge slovenske stranke in ostalih 6 poslancev Slovenije, da se pridružijo nam in da sporazumno določimo enoten nastop slov. delegacije pri dvajsetih in pri novem zakonu o neposrednih davkih, ki se predložita v kratkem. Vlad. Pušenjak.

Politične beležke.

Pašičev govor. Na seji radikalnega kluba v nedeljo je spregovoril Pašič. Vsebina njegovega govora je sledeča: Resnica je, da je radikalna stranka od ujedinenja želela, da za svoje poglede o edinstvu države, o monarhiji in dinastiji pridobi tudi brate Hrvate in Slovence. Dve leti so trajale priprave in odgovori glede ustave. Nato je ustavotvorna skupščina izglasovala današnje ustavo, ki je utrdila edinstveno in unitaristično državo. Ko so se pričela pogajanja z zastopniki HSS, smo z naše strani izjavili, da se bomo pogajali z njimi na tej podlagi. Prav na isti podlagi je bil sklenjen tudi sporazum. HSS je sprejela edinstvo države, monarhijo in dinastijo ter vse, za kar smo se vneli od početka ujedinenja pa do danes. Tako se je izvršilo zblizanje. Na-

šli smo se na istem terenu in tako ni bilo razlogov za borbo. V politiki kakor v življenju se ne da boriti z onimi, ki so se vsega boja odrekli. Mi nismo mogli reči: Sedaj nočemo z vami. Zelo delikatno vprašanje pa je bilo glede SDS in to vprašanje nam je povzročilo mnogo težkoč. Najprej smo rešili vprašanje sporazuma in dosegli soglasje glede uprave države. Ko smo dosegli to soglasje, smo prešli na vprašanje samostojnih demokratov. Delal sem z vsemi silami na to, da uklonim te težkoče in sem vztrajal na tem, da je treba pozvati tudi Pribičeviča v vlado. To pa tem preje, ker je imel isti program, kakor mi. Poskušal sem, ali nisem uspel, ker so radičevci izjavili, da ne morejo s Pribičevičevo stranko. Nato smo se ločili od samostojnih demokratov in smo vplivali na nje, da ostanejo na istem stališču, napram obči državni politiki, na katerem so bili dosedaj in da ne napravijo nobenih težkoč radi vprašanja njihovega sodelovanja v vladi. Povdarjal sem, da je to vprašanje vzporednega značaja, pa nisem imel uspeha. Nato sem prišel v dilemo: ali pustim sporazum, katerega sem dosegel s HSS v načelnih državnih vprašanjih in ohranim koalicio s Pribičevičem, ali pa sklenem sporazum brez Pribičeviča. V takem položaju sem se postavil na stališče, da radi vzporednih vprašanj, ki niso načelnega značaja, ne zavzemam sporazuma, ki je širši in važnejši. Od strani Pribičeviča nam je bilo sporočeno, da radičevci ne bodo držali besede. No, mi smo mu odgovorili: »Videl, čemo!« Verujemo in trdno smo prepričani, da delamo iskren posel. S tem činom smo se opredelili za politiko, ki je privedla do sedanje koalicije. — Pašič je torej samo povedal, da je sporazum popolna radičevska kapitulacija in da so radikali stopili z radičevci v vladno zvezo, ker so radičevci opustili vsak boj ali vse zahteve. Vsled tega o vsebini in pogojih sporazuma reš ni kaj povedati. — tgr

Vse se še rešuje. Po sestanku s Pašičem je bil Radič sprva tako molčec, da ni podal nobene izjave. Pašič pa tako zgovoren, da je na vprašanje o Radičevem vstopu izjavil, da se na to ne da takoj odgovoriti in da je treba še vse reševati. Drugi dan je pa Radič pripravil previdno izjavo za poročevalce listov. Razložil je, da se da njegov razgovor s Pašičem razdeliti na tri dele. Prvi del naj bi vseboval temelje, metode in cilje sporazuma. Radič pravi, da je Pašič naglašal socialno, namreč seljaško obilježje sporazuma in njegovo nacionalno ali ne nacionalistično vsebino. Nacionalna vsebina pomeni popolno pomirjenje med Srbi in Hrvati v razliki od nacionalističnega jugoslovenstva, ki se je vsiljevalo Hrvatim. Drugi del razgovora je zopet Pašičevo pripovedovanje iz zgodovine radikalne stranke. Tretji del se pa tiče Radičevega vstopa v vlado in o tem Radič previdno pripoveduje, kako je on predlagal, naj bi prišlo celo vodstvo njegove stranke v parlament in kako Pašič ni niti sprejemal, niti odklanjal vseh predlogov ter se je v splošnem še srčneje razgovarjal kot pri prvem sestanku. Takoj po sestanku Radiča s Pašičem se je začelo splošno govoriti, da je Radičevo vladno podpredsedništvo že padlo v vodo. Neki radikali so razlagali, da je za tako mesto Radič premalo resen in premalo upeljan v državne posle. Najbrž bo prišel v vlado kot minister kakšnega postranskega resorja. Na primer socialne politike. Ker so si radikalni ministri izmislili nekak ministerski »rang«, so pripravljene Radiča sprejeti kot višjega ministra po rangu, in sicer tako, da bi se mu kot ministrska služba štelo njegovo predsedovanje v stranki od konstituant do dneva imenovanja. »Rang« mu torej radi dajo, tega pa na noben način ne trpijo, da bi mogel po naslovu ali pa po položaju postati kedaj Pašičev namestnik. Govori se tudi o razpisu volitev za Radičeve uničene mandate, da bi tako Radič skozi parlament prišel v vlado. Če se bodo radikali za to pot odločili, bo preteklo seveda še precej časa, predno bo Radič sploh v parlamentu. — tgr

Možnost objave protokola sporazuma. Glavno radikalno glasilo »Samouprava«, ki često polemizira s Pribičevičem, je nedavno donesla tudi sledeče zanimivo obvestilo: »Iz protokola sporazuma, ki bo v kratkem v celoti objavljen, se bo nesumljivo ugotovilo, da radikalni delegati pri pogajanjih za sporazum niso niti mislili na izločitev samostojnih demokratov iz nove politične kombinacije. Ravno nasprotno! Oni so se z vso silo trudili, da se tudi samostojni demokrati obdržijo v tej kombinaciji, naleteli so pa pri tem vprašanju na odločen in kategoričen odpor od strani delegatov Hrv. seljaške stranke. O tem je bil gotovo obveščen tudi g. Pribičevič.« — Javnost je že davno zahtevala, naj se »protokol sporazuma« objavi, a to se kljub raznim obljubam še doslej ni zgodilo. Sedaj pa objavo napoveduje tudi glavno radikalno glasilo in sicer radi tega, da radikali dokažejo Pribičeviču, kako so se zanj zavzemali. Ko so nekateri poslanci hrvatskega seljaškega kluba grajali samovoljno pogajanje in postopanje treh svojih tovarišev Pavla Radiča, dr. Nikiča in dr. Šuprine ter končno, ko so tajna pogajanja prišla do tajnih zaključkov, zahtevali, naj se vsaj ta sporazum naknadno vsem članom kluba razloži, je vodstvo Radičeve stranke iz kluba te poslance enostavno izgnalo. Kjer-

koli so se radičevci pojavili med ljudstvom, povsod se je zahtevalo, naj se objavi sklenjena pogodba, a to se doslej še ni zgodilo. Pač pa se sedaj pogodba ali sporazum po zagotovitvi glavnega radikalnega glasila mora objaviti, da bodo samostojni demokratje zvedeli za veliko naklonjenost radikalov. To utemeljevanje potrebe objave sporazuma je dovolj zanimivo in značilno. tgr

Čudak v trgovinskem ministertvu.

Na seji finančnega odbora, ko so razpravljali o novi carinski tarifi je od opozicijonalcev zlasti poslanec Pušenjak povdarjal, da ta tarifa pravzaprav nikogar ne štiti, ampak da dela škodo zlasti poljedelcem. Uvozna carina na poljedelske stroje je znatno povečana, kar je v ogromno škodo državi, ki ima ogromno večino poljedelskega prebivalstva, ki pa obdeluje zemljo še s primitivnimi sredstvi ter nujno potrebuje moderne produktivne pripomočke.

Na te in še mnoge druge očitke je odgovarjal načelnik trgovinskega ministertva Milivoje Savič. Odgovori in sploh naziranje tega možaka je nekaj nepojmljivega za današnje dobo. Kot pravi čudak se je načelnik Savič že večkrat izkazal. Bog zna, kdo ga je vtaknil v ministertvo trgovine, kjer vendar že tekoči posli in sfera, v kateri se živi, zahtevajo ljudi časa primerne naziranja in razumevanja. Po svojih nazorih spada ta načelnik Savič nekam med najstarejše vojne veterane, med nekake tradicijonelne ostanke že davno pretekle dobe. Večkrat se je že izrazil, da bi bilo treba industrijska podjetja iz Slovenije kot obmejne pokrajine preseliti nekam v notranjost države, češ, da so taka podjetja na dosedanjih mestih v nevarnosti uničenja v slučaju vojne. Mož govori torej o vojni in o vojni nevarnosti ravno tako, kot bi poznal samo 30 letno vojno in čase turških navalov, ko so se obmejni kraji evakuirali ter se je notranjost dežele obdala z jarki in obzidji, da preko njih mečejo na oblegajočega sovražnika gorečo smolo in ga polijejo s kropom, kadar se dovolj približa. Da je od teh starih časov bilo že mnogo vojn in končno še štiriletna svetovna vojna in da imamo pred seboj najtočnejše podatke in izglede bodočih vojn, ko sploh ne bo več razlike med fronto in zaledjem, tega mož očitvidno ne ve ter si po izkušnjah in primerih kake vojne pred poldrugim stoletjem predstavlja, da bo treba nekje okrog Beograda in Sumadije postaviti obzidje in izkopati rove za obrambo države v bodočih vojnah in da bi bilo treba vse, kar je dragocenega v državi, prenesti nekam med to obzidje. Kar je načelnik Savič doslej govoril iz svojega vojaško-obrambnega mnenja in stališča, je še imelo neko logiko. Ta logika izhaja sicer tako približno iz dobe 30 letnih vojn, a je vendar neke vrste logika.

Kar pa je povedal sedaj v finančnem odboru, je pa proti vsaki logiki, pa naj si bo ta še tako starodobna. Izrekel je namreč, da se je »carina na poljedelske stroje in na modro galico morala povišati iz vzrokov vojne obrambe na predlog vojaške uprave«. Objasnil je tudi, da je sodeloval pri novi carinski tarifi general Kalafatovič.

Menda ni poljedelca v državi ali pa sploh nikogar izven Savič-Kalafatovič družbe, ki bi razumel, kaj ima modra galica in poljedelska mašinerija opraviti z vojno obrambo ali z njenimi načrti. Bog sam zna, s čim naj bo olajšana vojna obramba, če poljedelci po novi carinski tarifi z večjimi stroški ali po višji ceni dobivajo poljedelske stroje. Naj človek še toliko misli, pa le ne pride na misli in ideje načelnika Saviča in generala Kalafatoviča. Nazadnje se vsili misel, da morata ta dva končno le misliti na to, naj naši kmetje ne posedujejo poljedelskih strojev in urejenega gospodarstva, da bodo rajše šli za vojno-obrambno ozidje, o katerem ministerialni načelnik Savič očitvidno sanjari. Če tudi je taka misel edino mogoče sklepanje iz Savičevega govorjenja, se vendar vsakdo zgrozi in brani, češ, kaj takega vendar ne more biti mogoče v 20. veku.

Pa vendar marsikaj, kar nihče ne bi pričakoval v računanju in skladu z današnje dobo in z našimi potrebami, se je že faktično zgodilo. Dovolj žalostno je že to, da imata načelnik Savič in general Kalafatovič tako važno besedo pri enem najvažnejših vprašanj najširših ljudskih slojev. Merodajna sta bila pri sestavi nove carinske tarife, dočim se je zanemarila dolžnost prave interesente vsaj vprašati za mnenje, ko se jih že ni pritegnilo k sodelovanju. — tgr

Po svetu.

Režimsko zločinstvo v Bolgariji. V jetnišnici mesta Varne je 32 na smrt obsojenih političnih jetnikov. Teh smrtnih obsodb kralj ni hotel podpisati, a kakor se kaže, je Cankov režim poskrbel, da ti ljudje tudi brez

**Šutno za
plašče - englane - suknie
v vseh modnih barvah**

**JESENSKE NOVOSTI
v original angleškem suknu
v veliki izbiri se kupi najceneje pri
FRANC MASTEK, MARIBOR GLAVNI TRG 16**

potrdila smrtne obsodbe ne bodo ostali dolgo živi. Dva izmed njih — oba bivša važnejša člana zemljoradniške stranke in upravna organa bivše Stambolijskije vlade — sta bila sedaj ustreljena od jetniških stražarjev. Vladno poročilo pri tem umoru ne govori več o običajnem poskusu bega, ampak pravi, da so stražarji radi tega streljali, ker sta jetnika zmerjala in rabila žaljive besede. Po drugih bolgarskih ječah je še več sto na smrt obsojenih političnih jetnikov in najbrž se bo tudi te morilo radi »žaljivih besed« proti stražnikom. — tgr

Rumunski šovinizem. Rumunski šovinizisti so si zopet enkrat dali duška na najprezrednejši in najogabnejši način pod imenom »zveze za pravico Rumunov izven mej« v Bukarešti. Napravili so veliko manifestacijo za svoje »neodrešene brate« na Balkanu. Rumunski manifestacijski govorniki so zlasti napadali Srbijo, češ, da se Rumunom pod Srbi še veliko huje godi, kot nekdanj pod turško oblastjo. Eden od govornikov je še posebej, zasmehoval Srbijo in srbsko ljudstvo ter pripovedoval, da vpričo »visoke rumunske« kulture sploh ni mogoče govoriti o kaki kulturi Srbov. V primer je bedasto in zlobno navajal, da so Srbi v veselje in čast prvega mosta v svoji državi krstili celo neko mesto za Čuprijo (most), češ, da so tako nekulturni, da mostov sploh ne poznajo in da so enkrat le prišli do mosta, so morali že po njem krstiti celo mesto. — Do malega vsi narodi imajo več ali manj zagrine šoviniste, a kar se šovinizma tiče je sedanjo Rumunija gotovo med prvimi. Čudno, da je pri tem med prvimi deležna največje naklonjenosti beogradske vlade. — tgr

Razmere v Grčiji. General Pangalos rekonstruiral svojo vlado. Bivšega solunkega poslanika Filandrova je imenoval za ministra socialne politike, ministra notranjih del Panajotopulosa je imenoval za generalnega guvernerja Makedonije, sam pa je prevzel notr. resort. Drugih sprememb v vladi po izjavi Pangalosa ne bo. Vlada je sklenila razpisati volitve koncem februarja ali v začetku marca prihodnjega leta. Ker je v dosedanji republikanski stranki, kateri načeljuje Papanastaziju, nastal razkol, namerava vladna skupina osnovati novo republikansko stranko, kateri bi stal na čelu Rendis, Pangalos in admiral Hadžikirijakos. Volilni red za parlamentarne volitve bo izpremenjen; volilo se bo na principu majoritete. Na vsakih 25 tisoč prebivalcev bi prišel po en poslanec. Za volitve se vse stranke mrzlično pripravljajo. — Grško vlado zelo skrbi padanje valute. Drahma je tekom tega meseca znatno nazadovala in vse dosedanje stroge odredbe proti valutni špekulaciji so imele samo negativen uspeh. Vlada namerava radi tega zapreti borzo v Atenah in prepovedati bankam sklepanje zaključkov za tuje efekte v večjih iznosih.

Delo češkega parlamenta. Pri razpustu češkega »Narodnog shromaždenja«, je predsednik senata Donat v svojem govoru iznesel zanimivo statistiko iz njegovega delovanja. Parlament je od svojega konstituiranja dne 26. maja 1920 pa do letošnjega razpusta predelal in sprejel 97 zakonov finančnega karakterja, 94 zakonov s področja socialne politike, 12 zakonov za dopolnilno ustave, 25 zakonov za regulacijo državne administracije, 10

zakonov o samoupravi, 13 zakonov s sodnijskega področja, 27 narodno gospodarskih zakonov, 44 mednarodnih pogodb, dalje zakone o poljedelstvu, šolstvu, kulturi itd. — Zanimivo bi bilo primerjati delovanje našega parlamenta s češkim.

Incidenti radi Mussolinija. Osebnost italijanskega fašistovskega diktatorja je zadnji čas predmet številnih incidentov. Enkrat Mussolini dvigne krič in vik, če se njegova nasilna politika nekje omeni in označi s pravnimi besedami, drugič pa Mussolini sam s svojim nastopom izziva ter povzročuje neprijetne dogodke. Ko je v dunajskem parlamentu eden od poslancev grajal nasilje fašistovske vlade nad narodnimi manjšinami in ko je v londonski zbornici tudi padlo nekaj pikrih besed na naslov italijanskega fašistovskega režima, je Mussolini takoj odredil svojim poslanikom, naj zahtevajo od avstrijske in angleške vlade obžalovalno izjavo. Ko je pa sam prišel v Locarno, ki se toliko proslavlja kot idilično mesto prav idilične, uspešne in pomembne svetovne konference, je pa takoj začel izzivati. — Mussolinijevemu pozivu na novinarje, se zastopniki socialističnega časopisja in večina ameriških in francoskih listov niso odzvali, Mussolini je to smatral za silno razazljenje ter je zbadljivo vprašal dopisnika londonskega lista »Daily Herald«: »Kaj pa komunizem? Ali še živi?« — Poročevalec uglednega londonskega lista, ki je glasilo angleške delavske stranke, je ostro zavrnil Mussolinija: »Ali ste nas zato vabili, da nas izprašujete?« Mussolini je rekel: »Zmotil sem se!« — poročevalec najuglednejšega amsterdamskega lista je pa ironično pristavil: »Kakor navadno —«. Protestiralo je še več novinarjev ter se odstranilo. Mussolini je skušal ta protest ironizirati, kar pa je napravilo najslabši utis tudi na ostale poročevalce listov. Istočasno je pa eden od Mussolinijevih spremljevalcev ustavil na cesti poročevalca nekega uglednega pariškega lista ter ga vprašal, če je on pisal, da palačo, kjer se je Mussolini nastanil, stražijo »fašistovski razbojniki«. — Francoski novinar je rekel, da je to pisal, nakar je fašist navalil nanj ter ga hotel pretepati. Seveda se je zbralo naenkrat vse polno ljudi, nastal je velik škandal in tako je italijanski fašistovski vladni predsednik Mussolini takoj ob svojem prihodu v Locarno postal popularen v najslabšem oziru in pomenu. — tgr

Koliko stane Poljake njihova armada. Poljska vojska šteje skupno 290.202 ljudi, in sicer je častnikov 18.234, podčastnikov 36.522, vojakov 229.146 in civilnih funkcionarjev 6.300. Poljska šteje danes 27 milijonov prebivalcev; za armado plačuje vsak poljski državljani letno 25 in pol zloti. Celokupni izdatki za armado znašajo 689 milijonov zloti, tako da stane povprečno na leto vsak vojak 2345 zloti.

Mečanska vojna na Kitajskem. Med kitajskima generaloma Čangsolinom in Fengom se pripravlja nova mečanska vojna. Čangsolin je gospodar severnih kitajskih provinc, njegov rival, general Feng, katerega podpira tudi boljševiška Rusija, se pa oslanja na Peking in južne province. Fengov general Sun je zasedel Šanghaj, dosedanje glavno oporišče Čangsolina, ki se je mo-

ral umakniti proti Nankingu. Pred tem mestom se bo najbrž pričela odločilna bitka med dvema rivaloma za posest Kitajske. Oba generala razpolagata s številno dobro izvežbano in oboroženo armado.

Abolicija Beniczkijevega procesa. Med madžarskimi vodilnimi politikami se je pričela akcija za abolicijo Beniczkijevega procesa. Madžarska vlada kaže za to precej naklonjenosti, ker jo je škandalozno postopanje z bivšim notranjim ministrom zelo kompromitiralo ter mnogo bolj škodovalo Horthyjevemu ugledu, kot obtožbe samega Beniczkega.

Dnevne novice.

Požar pri Sv. Marjeti. Včeraj popoldne okrog 4. ure, je nastal požar pri Reismanu, čigar imetje leži med Sv. Marjeto in Jarenino. Ker ni v bližini nikjer požarne brambre, so morali klicati na pomoč mariborsko, ki je takoj prihitela s svojimi avtomobilnimi brizgalnami. Gasilci so že našli v plamenih hišo in gospodarsko poslopje, vendar se je posrečilo hišo še na pol rešiti, tako da je zgorela samo streha.

Z voza padel. Pri Sv. Križu nad Mariborom se je včeraj težko ponesrečilo posestnik Ivan Töpič. Padel je z voza ter si zlomil desno stegno in nekaj reber. Ponesrečenca so prinesli od Sv. Križa do Kamnice, kjer ga je prevzel mariborski rešilni oddelek ter ga odpeljal v bolnico.

Železničarski kongres. Združene razrednozavedne železničarske organizacije Jugoslavije imajo v soboto in nedeljo dne 24. in 25. oktobra 1925 železničarski kongres v Ljubljani (Ljudski dom). Na tem kongresu se bo izvolila uprava edinstvene organizacije in razpravljalo ter sklepalo se bo o najvitalnejših železničarskih zahtevah kot: pragmatika, socialne zakonodaje, izvedbe delavskega zavarovanja.

Zahvala Jugoslovenske Matice. Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Ljubljani se najiskrenejše zahvaljuje vsem korporacijam in posameznikom, ki so na katerikoli način pripomogli k tako mogočnemu uspehu »Koroškega dneva.« Ta složna manifestacija vsega narodno-čutečega prebivalstva bodi kažipot našemu daljnemu delu za neodrešene brate. — Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Ljubljani.

Razpis nagrad. Dijaško podporno društvo v Ljubljani razpisuje za nakupovalce svojih srečk sledečih sedem nagrad: 1. Nagrade v znesku 100 srečk efektne loterije za najduhovitejše odgovore na vprašanje: Kaj študira študent, ki ga vidiš na srečki naše loterije? Za najboljši odgovor se dobi 50 srečk, za drugi 30 srečk, za tretji 20 srečk. 2. Nagrade v iznosu 100 srečk za sestavitve najduhovitejšega stavka iz besedila naših dobitkov. Sestavi se lahko stavek kakršnekoli vsebine; vsi samostalniki v njem pa morajo biti imena dobitkov, druge besede se zbirajo poljubno. Najboljši stavek dobi 50 srečk, drugi 30, tretji pa 20 srečk. 3. Nagrado v gotovini 1000 kron za tistega, ki ugame, kdo bo dobil glavni dobiček. Fordov avto. Uganiti je treba le poklic. Če

Al. Kokelj.

Spomini ruskega državnika Vitteja.

(Dalje.)

Kljub temu se je Japonska hotela po svojem poslaniku Kurino še z Rusijo pogajati. Toda Rusija je vso stvar za vlačevala, cele mesece ni odgovarjala na vprašanja, med tem ko so Japonci na vsako stvar nemudoma odgovorili. Na tak način je moralo priti do vojne, v kateri so bili Rusi hudo tepeni.

Seveda nemški cesar Viljem II. bi bil pa tudi rad Rusijo nagnal v Azijo, da bi v Evropi imel mir pred njo. Meseca junija leta 1902 je imela ruska mornarica svoje vaje v baltičkem morju. Ob tej priliki je imel nemški cesar Viljem II. sestanek z ruskim carjem Nikolajem II. Ko so bile vaje (manevri) že končane in je Viljemova ladja že odhajala, so ladje dajale v slovo svoje navadne signalne pozdrave. Cesar Viljem II. je dal takle signal: »Admiral Atlantskega oceana pošilja pozdrave admiralu Tihemu oceana.« Kako je car na ta signal odgovoril, ni znano, toda razlagali so Rusi ta signal takole: Jaz stremim na to, da dobim gospodujoč vpliv na Atlantskem morju, a tebi svetujem delovati na to, da dobiš gospodujoč vpliv v Tihem morju. Viljem je torej mislil Rusijo nagnati v Azijo, Francijo in Anglijo pa nabiti, potem bi imel v resnici gospodujoč vpliv v Atlantskem oceanu.

Vojna med Rusi in Japonci je torej izbruhnila po krivdi raznih pustolovcev, kateri so dobili carja popolnoma v svojo oblast. Rusija je bila nepripravljena. Namestnik na Daljnem Vzhodu ter poveljnik armade je bil Aleksejev. Kdo je bil ta mož? Aleksejev je bil mornariški častnik. Na raznih potovanjih je spremljal velikega kneza Alekseja Aleksandroviča. Skupaj sta uganjala razne pustolovščine, zlasti na Francoskem, kjer sta radi tega imela celo s policijo opraviti. Ko so Rusi izsilili Kitajcem polotok Kvantung, je po protekciji velikega kneza Aleksandroviča postal Aleksejev admiral in načelnik Kvantungške oblasti. Ta mož, ki ni niti jahati znal, ker se je bal konja, je bil ob izbruhu vojske namestnik (carjev) na Daljnem Vzhodu ter vrhovni poveljnik armade na suhem in na morju. Seveda je bil poveljnikom armade na suhem imenovan vojni minister Kuropatkin, a Aleksejev je ostal na svojem mestu. Bila sta torej dva poveljnika. Kuropatkin je bil v šoli slav-

nega Skobeleva; bil je načelnik njegovega štaba. Toda Skobelev sam se je izrazil o njem, da je Kuropatkin izvrsten izpolnitelj in nenavadno hraber oficir, kot samostojni poveljnik pa celo nesposoben. Značilno je tudi, kako se je Aleksander Agejevč Abaza izrazil o njem, ko je Kuropatkin postal vojni minister. Rekel je Vitteju takole: »General Kuropatkin je umni, je hrabri general, postal bo vojni minister. A veste, kako se bo vse to končalo?« Vitte: »Ne vem.« »Končalo se bo tako, da bomo vsi razočarani, pa veste, zakaj bomo razočarani?« Vitte: »Ne.« »Razočarani bomo, ker je Kuropatkin umen in hraber general, a duša v njem je duša štabnega pisarja.« Vitte pravi, da je Abaza tukaj tako zadel, kakor da bi bil prerok.

Predno je Kuropatkin odšel na Daljni Vzhod v vojsko proti Japoncem, se je prišel posloviti od Vitteja. Ob tej priliki je Kuropatkin govoril takole: »Vi, Sergej Juljevič, ste človek velikih talentov, morete mi dati pri slovesu kak dober svet, kako mi je delati in kaj storiti.« Vitte je celo pametno odgovoril: »V Mukdenu je zdaj admiral Aleksejev, poveljnik armade. Ko pridete v Mukden, pošljite svoje oficirje, da bodo Aleksejeva aretirali. Posadite ga v tisti vlak, v katerem se boste Vi pripeljali, ter ga pošljite pod stražo v Petrograd. Carju pa telegrafirajte: Vaše Veličanstvo, da bom z uspehom dokončal grozno delo, katero ste mi naložili, smatral sem za potrebno, aretirati Aleksejeva in ga odpraviti v Petrograd, ker brez tega pogoja ne morem pešno voditi vojne z Japonci. Vaše Veličanstvo prosim, da me ukažete za ta drzen postopek ustreliti, ali da mi z ozirrom na korist domovine odpustite.« Iz teh sicer precej predržnih besed se vidi, kako pravilno je Vitte presojal položaj. V resnici, ta dvojna komanda je bila pogubna za Rusijo. Sicer je bil nezmožni Aleksejev pozneje odpoklican in Kuropatkin je prevzel vrhovno poveljstvo, a mož se kot samostojni poveljnik ni izkazal, nikjer se ni mogel uveljaviti, sledil je poraz za porazom. Ves svet, zlasti Slovani smo bili razočarani, natanko tako, kot je prerokoval Abaza. Tako je bila Rusija tepena le vsled nezmožnosti protežirancev.

Prišel je čas za mirovna pogajanja. Predsednik Združenih držav severo-ameriških, Roosevelt, je predlagal v ta namen malo mesto Portsmouth severno od Bostona. Obe stranki sta to ponudbo sprejeli. Car je iskal pooblaščenca, ki naj bi Rusijo zastopal pri pogajanjih. Zunanji minister Lamsdorf je carju predlagal Vitteja kot edinega, ki bi to delo mogel za Rusijo srečno izvršiti. Car se je obotavljal Vitteja sprejeti. Ni mu bil ljub, ker je obsojal vzhodno-azijatsko politiko in se je vpričo carja izražal, da se bo

rusko-japonska vojna za Rusijo nesrečno končala. Iskal je drugih diplomatov, a ni jih našel; eni so zboleli, drugi so se izrazili, da so prestari, tretji so našli druge vzroke. A to je bila samo preteza, bali so se namreč iti zastopati premagano domovino. Na zadnje je car le povabil Vitteja, ki je ponudbo sprejel ter je preko Pariza odšel s svojim spremstvom v Ameriko. V kabini na morju je Vitte tuhtal, kakih načel naj bi se držal pri pogajanjih, in je prišel do sledečih zaključkov: 1. v ničemer ne pokazati, da si Rusija želi miru, marveč povsod se tako obnašati, da bo vsak dobil utis, da je car le radi tega stopil v mirovna pogajanja, da zadosti občni želji po miru. 2. Pri pogajanjih Rusijo tako predstavljati, kakor da bi se bila tej veliki državi s porazom dogodila le mala neprijetnost. 3. Dobiti na svojo stran velikoruski vpliv časopisja v Severni Ameriki. 4. Proti ljudstvu v Ameriki se obnašati povsod skrajno demokratično. 5. Do judov, ki imajo zlasti v Newyorku in v časopisju velik vpliv, biti zelo ljubezniv. Teh načel se je držal Vitte pri pogajanjih in je dosegel uspehe, kakor jih menda še nikdar ni dosegel kak premaganec. Niti pare vojne odškodnine ni plačala Rusija Japoncem. O Vitteju so rekli Japonci, da tako govori, kakor da bi bila Rusija zmagala, ne pa Japonci.

Ko so obojni pooblaščenca v Portsmouthu podpisali mir, so Rusi iz zborovalne dvorane odšli naravnost v cerkev zahvaliti se Bogu. Imeli so spreved vseh krščanskih veroizpovedi skupaj ter pravoslavno in protestantsko pridigo. Vitte pravi, da je takrat sam tako pobožno molil, kakor še nikdar v življenju.

Vitte je šel pogledat tudi glavno ameriško mesto Washington ob reki Hudson. Hotel je videti hišo, kjer je živel in umrl slavni Washington, ustanovitelj Združenih držav v Severni Ameriki. Kot posebnost omenja Vitte, da vse ladje, tudi trgovske, ki plovejo po omenjeni reki, salutirajo tej hiši, in vsi ljudje, ki hodijo mimo, snamejo tu svoje klobuke z glave. Tako časte Amerikanci Washingtonovo hišo kot narodno svetinjo.

Ko je Vitte prišel v Evropo, so ga razni vladarji povabili k sebi, med njimi tudi angleški kralj. Vitte je povabil odklonil, češ, da se mora prej javiti pri svojem vladarju, ruskem carju. Mudil se je pa delj časa v Parizu, kjer je obiskal razne dostojanstvenike. Tudi nemškega cesarja Viljema II. je obiskal na njegovo povabilo v letovišču Rominten. Cesar mu je podaril svojo sliko z napisom: »Portsmouth—Bjork—Rominten, Wilhelm Rex.« Govorila sta mnogo o političnih razmerah v Evropi.

bo več pravih rešitev, odloči žreb. Čas za tekmo je do 30. novembra 1925. Odgovore bo presojal odbor, sestavljen iz dveh odličnih slovenskih pisateljev in iz zastopnikov loterijskega odbora. Duhovite rešitve, zlasti pa nagrajene, bomo z imeni rešiteljev objavili v »Slovenec«. Nagrade za prva dva odgovora bomo doposlali 6. decembra — za Miklavža! Tretja nagrada pa se izplača po izvršenem žrebanju, ko bo izid znan. Pogoji: Rešuje lahko vsak, kdor je kupil dve srečki Dijaškega podpornega društva. Da bo odbor mogel to kontrolirati, naj vsak reševalec navede številki svojih dveh srečk. Rešitve je poslali na naslov: Dijaško podporno društvo v Ljubljani, Akad. dom, Miklošičeva 5, kjer se dobe tudi srečke in vsa pojasnila za loterijo. — Odbor Dijaškega podpornega društva.

Razglas o vložitvi prijav za odmero davka na zasluzek telesnih delavcev za leto 1925. Na podstavi člena 56. zakona o proračunskih dvanajstihah za mesece april, maj, junij in julij 1925 in člena 8, točka VII. zakona o proračunskih dvanajstihah za mesece avgust, september, oktober in november 1925 plačajo telesni delavci izza dne 1. aprila 1925 od svojega zasluzka davke v znesku 3.30 odstotkov. Po navodilih, ki jih je izdala generalna direkcija neposrednih davkov z odlokom z dne 17. julija 1925, št. 26581 in z dne 2. avgusta 1925, št. 28650, morajo vložiti vsi delavci, ki opravljajo dela samostojno in od delodajalca nezavisno (na primer: postrežki, sluge, dinarji, žagarji, čistilci čevljev in tem podobni), pri pristojnem davčnem oblastvu (v Ljubljani pri davčni administraciji) prijavo o zasluzku, ki ga imajo v času od dne 1. aprila do dne 31. decembra 1925, najkasneje do dne 15. novembra 1925. V istem roku morajo vložiti prijavo delodajalci za svoje delavce v obratih in podjetjih, ki nimajo industrijskega ali tvorniškega značaja; nadalje obrtniki in trgovci na drobno za svoje pomočnike, če ne odvajajo davka po mesečnem seznamu po točki 6. navodil generalne direkcije neposrednih davkov. V prijavi je treba za vsakega posameznega delavca ali pomočnika, ki je dovršil 18. leto, a ni prekoračil 65. leta starosti, navesti njegov zasluzek, ki ga ima v času od 1. aprila do 31. decembra 1925. Po tarifni postavki 231. zakona o taksah in pristojbinah morajo biti prijave opremljene s kolkom za 5 dinarjev.

Razglas davčne okrajne oblasti. V smislu člena 204 b finančnega zakona za leto 1924—25 (Uradni list št. 140 z dne 13. maja 1924) se objavlja, da je odmera dohodnine in rentne za davčno leto 1925 za davčne zavezance cenilnega okraja Maribor-mesto izvršena. Odmerni izkazi se razgrnejo na vpogled davčnim zavezancem od 1. novembra do 15. novembra 1925 pri davčnem okrajnem oblastvu v Mariboru, Ciril-Metodova ulica št. I, II, soba št. 67. Predpis davka onih zavezancev, ki do vstetega 30. novembra 1925 ne vložijo pritožbe ali priziva pri davčnem okrajnem oblastvu v Mariboru, postane pravomočen. Pritožbe in prizivi se kolekujejo z 20 dinarji. Glede dohodnine se vročijo davčnim zavezancem še posebna »Obvestila« o predpisani dohodnini s pribitki vred. Davčni zavezanci, katerim bi se ne moglo dostaviti obvestila iz kateregakoli vzroka do 30. oktobra 1925, se lahko zgledajo pri davčnem okrajnem oblastvu, kjer se jim vroči obvestilo. Telesnim delavcem pred pisana dohodnina se zopet odpiše za čas od 1. aprila do 31. decembra 1925, ker se jim predpiše od istega dne 3.30% davke s pribitki od njih zasluzka v smislu člena 56 zakona o proračunskih dvanajstihah za april-julij 1925, oziroma člena 8, točka VII, zakona o proračunskih dvanajstihah za mesec avgust-november 1925.

Pet oseb utonilo. Državni gozdar Sava Milič iz Bojčeva je obiskal z ženo ter otroci razstavo v Osijeku. Iz Osijeka se je peljal z vlakom v Dalj, kjer je nameraval obiskati svojega prijatelja Weberja. Po obisku pri prijatelju ga je še prosil, naj ga prepelje v čolno preko Donave. Ker je že bilo pozno v noč, ko so nameravali preko Donave, je pozval Weber še brivca Cindriča, naj se pelje z njimi in v zahvalo za spremstvo mu bo Weber plačal liter vina. Končno je stopilo pet ljudi v čoln in so zdrčeni po Donavi. Na sredi reke se je zagnal v čoln močan vetrovni sunek, ki je čoln prevrnil in vseh pet oseb je našlo smrt v donavskih valovih.

Usoda čarugovega tovariša. Te dni je bil v Čadjevici v Slavoniji prijet neki Jozo Matašič, o katerem je ugotovljeno, da je bil čarugin pomagač. S čarugovo roparsko tolpo se je udeležil boja z orožniki v Miljevcih, ko je bil ubit orožnik Širola, dalje je bil priča, ko je čaruga ubil svojega tovariša Matoto. Boječ se, da bi tudi njega kedaj zadela enaka usoda, je pobegnil na Madžarsko, odkoder se je vrnil šele sedaj, ko je zvedel, da je bil čaruga obešen. Potikal se je na to Slavonijo kot delavec, dokler ga niso spoznali in aretirali. Sedaj se nahaja v Osijeku v ravno isti celici, kjer je čakal čaruga na vešala in na nogah ima tudi čarugine okove. — Matašič je eden zadnjih, še ne kaznovanih tovarišev čaruge. Edino še Prpič »Mali« uživa nekje zlato svobodo, toda v vednem strahu pred vešali.

Borza (Avala). Dne 20. oktobra 1925. Zürich zaključni: Beograd 9.20, Paris 23, London 25.13, Newyork 519, Milano 20.75, Praga 15.40, Wien 73.15, Budapest 0.007, Berlin 123.60, Brüssel 23.65, Madrid 74.55, Amsterdam 208.65, Varšava 85, Fokarst 2.47, Sosija 3.79, Atena 6.75. — Zagreb, devize: Paris 249—253, London 272.46—274.46, Newyork 56.056—56.656, Milano 224.62—227.02, Wien 7.91—8.01, Praga 166.40—168.40, Berlin 1339.50—1349.50, Zürich 1083.80—1091.80, Brüssel 258.40—262.40. — Valute: dolar 55.40—56, frank fr. 248—252.

Čaj za gospode. Čaj za gospode? Pa je kaj takega? Gotovo. Ravno tako, kakor je vino ali smodka lahko dišeča, močna ali lahka, tako ima tudi čaj svoj posebni značaj. N. pr. čaj znamka »Čajna ročka črna« gospodje zelo

posebno cenijo. On je močen, posebno okusen, enak angleški zmesi in se odlikuje kot zajutrek z mlekom ali vrhno s tem, da vpliva ravno tako dobro kot dobra kava brez njenih slabih nasledkov.

Škandali obmejnega policijskega komisarijata.

Policijski obmejni komisarijat, od katerega je, kakor smo že zadnjič omenili, zelo odvisen ves tujski promet, tvori ravno tu v Mariboru posebno značilno poglavje uprave in sistema. Pred petimi leti se je znašel na tem mestu človek, ki se ni proslavil samo s silnimi škandali, ampak je celo v kratki dobi spravil to obmejno inštitucijo do najhujše profanacije svojega namena.

Leta 1921 je deloval pri tem komisarijatu neki Zivojin Pantič. To je bilo mlado, kakih 24 let staro policijsko pisarče, a je nastopalo z metodami, ki vsebujejo vse to, kar se v najslabšem smislu krivo in pravilno označuje z nazivom »balkanizem«. Ta pisar Pantič — zvati se je dal seveda za »komisara« — je bil samo v Mariboru dvakrat kaznovan radi zlorabe oblasti. Tedaj je izhajala v Sarajevu brezmejno šovinistična »Srpska Zora« in je Pantič v njej napadal vse mariborske upravne funkcije, ki niso tolerirali njegovega nasilstva. Prejšnji šef mariborske policije bi vedel o tem še marsikaj povedati. Divjak Pantič je pa imel le to dobro stran, da je svoja divjaštva počenjal večinoma izven urada. Zadnje je bilo oktobra 1921 v tedanji kavarni »Balkan«, (sedaj zaloga pohišstva Wesiak na Aleksandrovi cesti), kjer je najbrž pijan razbijal in streljal, oklofutal natakarkarja itd. ter bil radi tega tudi obsojen pri tukajšnjem sodišču. Kmalu na to je izginil.

Sedaj, pet let pozneje pa imamo še hujše tipe v tem uradu. V dobi divjaka Pantiča je bil prekomejni promet še zelo otežkočen in so vlaki pripeljali komaj kakih deset potnikov preko meje. Pozneje se je prekomejni promet precej olajšal in ko je g. dr. Brenčič nad dve leti vodil policijski obmejni komisarijat v vsakem oziru najvzornjeje, je tudi vsled tega tujski promet narastel. In ravno, ko je na gotovi višini in ko se država še toliko trudi, da ga povzdigne, se znajdejo v tako važnem uradu v divjaštvu potencirani nasledniki Pantiča. Eden od njih je sicer že premeščen. Osebnost tega nasilneža je prav značilna za nesrečni sistem, ki z najboljšo nesrečno roko postavi najslabše ljudi na najbolj odgovorna in delikatna mesta.

Bil je to neki Montani, uradnik II. kategorije in je veljal za pomočnika načelnika ali šefa obmejnega policijskega komisarijata. Ta veličina je bila pa stara komaj 23 let ter se je obnašala prepotentno in oblastno. kot bi bila ena od najzaslužnejših za državo in njeno upravo. Mladič, ki še vojakov ni služil, ter ni izpolnjeval prav nobenih dolžnosti do skupnosti ali do države, prvič sploh ne spada na odgovorno mesto in drugič, če je sploh kje zaposlen, bi moral biti pod najstrožjim nadzorstvom, da njegova nedozorelost ne bi mogla delati škode. Ta Montani je glavni krivec zadnjič kratko omenjenega psovnanja in pretepanja potnikov in nesramnega zalezovanja žensk.

Montani je proč. Ni sicer znano, da bi bil kaznovan, najkrutejše ujaljeni nimajo nobenega zadoščenja, a mnogi si le mislijo v najboljši veri, da radi enega divjaka še ni divjaštva. Na žalost se pa ti motijo. Gospod, ki vrši sedaj službo šefa, Korač po imenu, ima sam izgrede na vesti. Tako je enkrat sedel v kolodvorski restavraciji in ko mu je hipoma padlo na misel, je zaukazal natakarskemu vajencu, naj mu pokliče policista. Vajenec mu razloži, da tega ne more, ker je radi gostov uslužben, komisar ga pa začne klofutati in grozi s klofutami tudi plačilnemu natakarkarju, ki je protestiral. Prav umevno sta se škandalizirala tudi dva navzoča avstrijska železničarja in komisar je dal oba aretirati.

Drugi škandalozni slučaji so še v evidenci in je vložena v tej zadevi tudi poslanska interpelacija na merodajna mesta. V splošnem bodi omenjeno še to, da se obmejno-policijski organi Montanovega kova čutijo poklicani, zmerjati tudi potnike, ki med seboj v svojem jeziku govorijo ter da počenjajo še druge stvari, nad katerimi se zgraža vsak navaden policist poleg publike, ki opazuje tako početje, in poleg poštenih organov, ki imajo nesrečo deliti svojo službo z divjaškimi, državi v pravem pomenu besede nevarnimi elementi.

Samo eno nasilstvo in samo ena nekulturna gesta kakega Montanija in Korača zadostuje, da gre v nič vse, kar na eni strani stori država z vno in stroški za povzdigo tujskega prometa in kar na svojih odgovornih mestih v vsakem oziru vzorno ravnajo zavedni, kulturni in pošteni organi. Ti pošteni ljudi in vestni ljudje ne morejo z vsemi napori popraviti, kar en sam divjak zagreši in zato je neobhodno potrebno, da se tako važni urad temeljito izčisti. Naj na primer prevzame to policijo zopet g. dr. Brenčič in naj se tudi njemu, ki je splošno priznано deloval, poveri glavna beseda pri izbiri ostalega osebja.

Beležimo najtočnejše vse škandale, ki se zadnji čas dogajajo in se bodo gotovo še dogajali do temeljitega izčiščenja. Kdaj bo vendar prišlo to na dan, kar so razni prizadeti že prijavi? — Ko veliki župan na primer lahko suspendira profesorje, kje je pa potem oblast, ki bi tu napravila red? — Če veliki župan še nima kompetence, bi bilo nujno potrebno, da si jo izposluje, že vsled tega, ker označeni škandali pri obmejni policiji tako kršijo njegovo hvalevredno naredbo o postopanju napram tujcem. — tgr

Iz Maribora.

OKROG CARINSKEGA ŠKANDALA.

V najrazličnejših družbah so razgovori o špediter-sko-carinskem škandalu še vedno na dnevnem redu. V nekem takem razgovoru se je zadnjič oglašil producent likerjev, češ, da se ta afera tudi pri njem dobro pozna.

Vse začudeno vprašuje: »Kako pa to?« — »Vidite« — se oglasi odgovor — »prej sem prav poceni kupoval od kavarnarjev prazne steklenice šampanjca in drugih dragocenih pijač, ker so take steklenice posebno pravna posoda za moj liker. Sedaj je pa težko, nikjer ne dobim takih steklenic, kavarnarji pri prav redkih izjemah nimajo več praznih steklenic šampanjca, odkar so zaprti špediterji in cariniki.« —

Nekdo pripoveduje, kako se je pritoževal njegov znanec carinik, da časopisi prav »neumno« pišejo o pasivni resistenci carinikov po aretaciji, ki je vsesela velike vrzeli v njih vrstah. Carinik je razlagal, da je sedaj veliko več dela za precej zmanjšano število delovnih moči in da je treba vsako pošiljatev še prav natančno pregledati, dočim je šlo vse poprej bolj »na hitro«.

Poslušalci takoj ugovarjajo: »Seveda je šlo na hitro, a to samo pri pošiljatevah, naslovljenih na bogataše. Pošiljatev malim obrtnikom pa cariniki prej ko slej ne pregleduje samo najnatančneje, ampak tudi tako, da se mnogo blaga pokvari in celo uniči.« —

»Čudno je to«, — pravi eden — »več trgovcev poznam, ki so bili ob preobratu revni komiji, danes so pa bogataši.« — »Ne samo trgovci, ampak tudi nekateri upravni organi so šli prazni, kakor smo še mi danes, na Koroško in v Prekmurje, ko so se pa vrnil, so pa začeli z razkošnim življenjem, ki ni v nobenem skladu z dohodki« — pravi drugi. — »Pred javnostjo je treba dobro perlustrirati današnje bogatine.« — tgr

Dr. Manko Gagliardi je bil včeraj zopet v Mariboru radi svojih klientov — zaprtih špediterjev in carinikov. Čudne so naše razmere, da ta gospod nastopa kot branitelj in da igra tudi politično baje prav važne vloge. Med vojno je že kot rezervni ali črnovojni kadet znal dobro izrabiti konjunkturo. Prav važen je bil pri svojem polku (Bh št. 1), pri okupaciji Srbije, pri propagandističnem in špijanskem oddelku itd. Po preobratu emigrant v Avstriji in na Ogrskem ter prav aktiven v politiki proti državi SHS. Naenkrat se je lahko vrnil in ko je po ječah Jugoslavije na tisoče političnih krivcev, mnogi celo na 20 let radi nepremišljenih besed in radi agitacije, ki ni bila proti državi kot taki, ampak samo proti njeni ureditvi, je pravi škandal, da Gagliardi, ki se je po tujih listih izdajal za nepomirljivega neprijatelja te države ter je temu primerno tudi delal, ni samo prost, ampak da je povrh še neka važna osebnost. Predno pustijo Gagliardiju prestopiti prag sodišča kot branitelju, bi morali izpustiti iz ječe vse politične jetnike. — tgr

Nezgodna na Tržaški cesti. Na oglu Tržaške in Pobreske ceste je včeraj povozil neznan kmetijski voznik 73letnega čevljarja Franca Sidarja, stanujočega ravno nasproti mesta nesreče. Starček je dobil precej težke notranje poškodbe, tako da so ga morali prepeljati v bolnico.

Gledališki abonma v Mariboru. Ker se bližamo otvoritve sezone, se gg. abonenti naprošajo, da pridejo po izkaznice ter plačajo oba že zapadla obroka. Otvoritev se je sicer zavlekla, zato pa se bodo pozneje vrstile predstave ter hitreje druga za drugo. V pomirjenje občinstva bodi povedano, da se pod nobenim pogojem ne misli na ukinitve niti na omejitve opere in da ostane to sezono umetniški par Mitrovičevih stalen gost. Obeta se torej prav lepa in uspešna sezona in se vabijo tudi drugi prijatelji gledališča, da se še naknadno ali čimpreje abonirajo.

Mariborsko gledališče se zdaj popravlja v hitrejšem tempu, tako da upamo, da se bo otvorilo okoli 1. novembra. Čimbolj se bližajo dela koncu, tembolj se vidi, da je tudi notranjost mariborskega narodnega gledališča sicer prav mala, ali izredno mična in je prava škoda, da je bil ta dragulj toliko časa v tako zanemarjenem stanju. Ansambel med tem pridno študira, tako da bo mogel kasneje igrati bolj pogosto. Opera pripravlja Foersterjevega »Gorenjskega slavčka«, ki je imel v Ljubljani naravnost ogromen uspeh, dalje opereto »Veselo vdovo« in opero »Evangeljnika.« Drama pa vadi Remčev »Zakleti grad«, Shakespearejevega »Beneškega trgovca«, za Vse Svete Grillparzerjevo »Prababico« in Cankar-Skrbinskovega »Hlapca Jerneja.«

Kvartet Zika, ki je pravkar odnesel na mednarodnem festivalu v Benetkah palmo, nastopi po parletnem odmoru zopet v Mariboru. Dne 7. novembra priredi koncert, na katerem nam bo podal razven klasčine tudi najmodernejšo komorno glasbo ter tako Mariborčane seznanil z doslej še sploh neznano godbo.

LISTEK.

Mali svet naših očetov.

Roman v treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijansčine.

»O Franco!« je bolešno vzkliknila Luiza. Bilo mu je že žal, da ji je storil krivico. Prosil jo je odpustanja, obtoževal je svoj temperament, ki ga je zapeljal, da je

izrekel nepremišljeno besedo. Prosil jo je za prijazno besedo. Luiza je vzdihljaje odgovorila: »Da, da.« A ni bil zadovoljen, hotel je, da bi rekla »odpuščam ti«, da bi ga objela. Dotik dragih ustnic ga ni poživil kot sicer. Minilo je nekaj minut in prisluškoval je, ali je njegova žena zaspala. Čul je veter, rahlo Marijino dihanje, bobnenje valov, živketanje šip in ničesar drugega. Zašepetal je: »Ali si mi res odpustila? in slišal je sladki odgovor: »Da, dragi.«

In sedaj je ona prisluškovala. Čula je veter, valove, butanje oknic, mirno enakomerno dihanje otrokovo, mirno, enakomerno dihanje možev. Globoko, obupno je vzdihnila. Moj Bog, kako je mogoče, da je Franco tak. Najbolj globoko jo je zadelo v srce to, da je tako malo občutil žalitve, ki sta jih pretrpela uboga mati in stric. Toda ni se hotela ustaviti pri tej misli, vsaj toliko časa ne, dokler ni prevdarila njegovega pravičnega postopanja z druge strani, z ozirom na pravičnost. In tu je čutila z bridkostjo, četudi ne brez zadovoljstva, da stoji nižje od nje. Njega vodijo čustva, ki izhajajo iz domišljije, dočim vodi njena čustva razum. Tako otročji je Franco. Sedaj že lahko spi, a ona je prepričana, da do jutra ne bo zatisnila očesa. Zdelo se ji je, da nima nikake domišljije, ker se je le težko vznemirila in razvnela. Če bi ji kdo rekel, da ima več do-

mišljije ko njen mož, bi se mu smejala. Pa vendar je bilo tako. Da bi se to dokazalo, bi bilo treba obrniti obe duši. Francova domišljija je bila vidna, na površju duše, razum pa je bil na dnu, dočim je imela Luiza domišljijo na dnu duše, razum pa zelo viden, na površju. In res, ni spala, ter je vso noč razmišljevala z domišljijo z dna duše o tem, kako vera pospešuje slabotno čustvovanje, kako pa je ona, ki pridiguje žejo po pravici, nezmožna, da bi vzbudila v njej vdanih razumih pravi smisel za pravico.

Tudi profesor, ki je bolehal na širotkavem prodiranju domišljije tako v umske stanice možganov, kakor v čuvstvene stanice srca, je prebil, potem ko je bil ugasnil luč, velik del noči pred pečjo. Delal je s kleščami in z domišljijo, grabil je, opazoval ter odmetaval žerjavico in načrte, dokler ni ostal samo en košček žarečega oglja in samo ena misel. Vzel je vžigalico, jo približal žerjavici in prižgal svetiljko, zgrabil pravitako svetlo in gorečo misel ter šel z njo v posteljo.

Misel je bila ta: Ne da bi kdo vedel, bo odpotoval v Brescio, stopil z groznimi listinami pred markizo ter dosegel to, da se bo podala.

VII. poglavje.

Izigranje.

Tri dni pozneje, ob petih zjutraj je stopil profesor Gilardoni do nosu zavil v Milano iz gostilne »Pri angelih«. Šel je mimo stolne cerkve, zavil v temno ulico Rastrelli za vrsto konj, ki so jih vodili poštarji, ter vstopil v poštno pisarno. Malo dvorišče, kjer je sedaj pošta, je bilo že polno ljudi, živine, svetiljk. Čuli so se glasovi poštarjev in sprevednikov, cepetanje konj, cingljanje kraguljkov. Puščavniku iz Valsolde se je zdelo, da je konec sveta.

V dva poštna voza so vpregli konje. V vsakega štiri. Profesor je šel v Lodi, ker je zvedel, da je markiza na obisku pri svoji prijateljici v Lodiju. Poštni voz je šel v Lodi ob polšestih.

(Dalje prihodnjič.)

Širite „Našo Stražo“!

Stiskalnice in mline (patent Rudl) za grozdje in sadje ima v zalogi tvrdka Hochnegger in Wicher, Maribor, Koroška cesta 53. Izdelovanje pohištva in stavbeno mizarstvo. Postrežba točna. Cene nizke. 342

ČAJNA ROČKA
ako zlata, rudeča, modra, črna, rujava,
vedno bo tebi prijateljica prava!

ČAJNA ROČKA zlata
visoko plemenita in najfinjša zdravilišna mešanica v najdovršenejši popoknosti, edina obstoječa čajna mešanica najfinjših cvetov in neprekosljiva v izdatnosti, v porabi ne dražja kot srednje vrste.

ČAJNA ROČKA rudeča
vsebinsko polna, aromatična, čista
Indo-Ceylon
čajna mešanica najfinjših izbir, pri lahkem poparku brez pri, močnem z smetano priporočljiva.

ČAJNA ROČKA modra
Čaj za dame
mila, cvetna, ne razburja čaja, lakomenovana
Ruska čajna mešanica
posebno primerna za pripravo v samovarju, ker tudi pri daljšemu vžičenju ne postane grenka.

ČAJNA ROČKA črna
Čaj za gospode
močan plemenit angleškemu vskusi čaj, arijski, posebno priščen in čisto, v mlekanju, v kavi kot najprej.

Vrtarja išče velika tvornica za skorajšnji nastop. V ozir pridejo oženjeni brez otrok, absolutno trezni in zanesljivi, z dolgoletnimi spričevali. Stanovanje, kurivo in razsvetljava zastoj. Ponudbe pod »Vrtar 111/1« na »Interreklam«, Zagreb, 1-78. 525

Marljive zastopnike išče stara zavarovalnica v vseh krajih prevaljskega marenberškega in slovenjgraškega okraja. Javijo naj se le tamošnji domačini na upravo lista pod »Trajen dober zaslužek.« 487

Kavarna »Evropa«, čez cesto od kolodvora, dnevno koncert, vsi časopisi na razpolago, dobre pijače, postrežba točna. Se priporoča! — Za Jos. Cizela — Gabro Valjak. 519

Zamenja se lepa dvenadstropna hiša v Mariboru v sredini mesta proti enaki hiši v Celju. Hiša se tudi takoj proda. Upravištvu: Maribor, Gregorčičeva ulica 8. 511

Pletene jopice, bluže, telovnike za moške in ženske, sviterje, kostume, spodnja krila, pelerine, kapice, nogavice, dokolenice itd., vse iz najboljšje volne, dobro izdelano in za nizko ceno dobite v strojni pletarni M. Vezjak, Maribor, Vetrinjska ulica 17. 489

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—1. 107

Olepševalnega društva
„Vrtnarija“
Maribor, Korošičeva ulica 29,
prevzame za Vse Svetnike vsa okraševanja, dekoracijo grobov, izvršitev vencev in šopkov po najnižji dnevni ceni. Grobne dekoracije prevzame tudi za Pobrežje, kjer bo tudi stojnica z venci in rezanimi cveticami (krizanteme) — Stanko Mejovšek, nadvrtnar Olepševalnega društva. 522

Moške klobuke
najnovjših oblik, po najnižjih cenah kupite pri tvrdki
Anica Traun, Maribor, Grajski trg 1
Armin Ellinger
trgovina usnja in čevljarških potrebščin
Kralja Petra trg 9. MARIBOR Kralja Petra trg 8.

Prva žebeljarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamni gorici.
Pisma: Žebeljarska zadruga, Kropa (Jugoslavija). Telefon interurban Podnart. Brzjavke: Zadruga Kropa.
Žebli za normalne in ozkotirne železnice, žebli za ladje, črni ali pocinkani, žebli za zgradbe, les i. t. d., žebli za čevlje. Spojke za odre in prage, spojke za ladje in splave. Železne brane. Zobje za brane. Kljuke za podobe, zid, cevi, žlebe i. t. d. Vijaki z maticami. Podložne ploščice. Matice. Zakovice za tenderje, kotle, sode, mostove, pločninu, kolesa itd. Vijaki čepi. Verige.
Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in rabah najceneje.
Ilustrovani ceniki na razpolago! — Prodaja se samo na debelo trgovcem.